1

انسان دلدن بتر دلدن یتر

ایو نصیحت ویریلور امّا ایو ادب ویرلمز

ویره سیه شراب ایچن ایکی کرّه سرخوش اولور

آلچق اوچان یوجه قوز یوجه اوچان آلچق قونر

من جد فی طلب العلوم فانه شرف العلوم دناة التحصيل

quiconque consacre tous ses efforts à la recherche des sciences, les estime trop pour ne pas les mettre fort audessus du vil soin d'amasser des richesses.

دولتلو عنایتلو مروتلو عاطوفتلو افندم سلطانم
حضرتلری دولت واقبال ایله صاغ اولسونه
حق جلّ وعلیٰ عزّ شانهٔ حضرتلری مبارك
وجود پرجود مسعودلرین كدوراتده مرصوده
وایام عمر و دولتلرین روز بروز افزوده ایلمك
دعواتی تكرارنده شكر معروض عبد مستهانلری
كه مقرّ حكومت اصفهانه‌لری اولان شام
شریفده ساكن فرانچه‌لو و راهبلری سایهٔ
دولت علیه‌ده آمن و آسوده اولوب
عهدنامهٔ همایون ویدلرنده اولان اوامر
عالیشان موجبنجه واقع اولان نیازلرینه
مساعدهٔ علیه‌لری ارزانی بیورلمق تمناسی
وسیلهٔ عرض عبودیتم اولمشدر انشا الله
تعالی لدی الوصول محاط علم عالیلری
بیورلدقده فرانچه‌لو و راهب طایفه‌لری
اوزرلرنده حسن نظر كرامانه‌لری بیدریغ و
عهدنامهٔ همایون واوامر علیه موجبنجه

مروتلو Généreux عاطوفتلو bien faisant.
جلّ Glorieux علیٰ élevé شانهٔ
Vanraux عزّ éminent. پر Plein
جود Libéralité مسعود fortuné.
مرصود ایلمك préserver. كدورات chagrins
افزوده augmenter. معروض exposé.
عبد serviteur. مستهان humble.
وسیله motif عبودیت dévouement.
مقر le Siege. سایه à l'ombre.
مساعده faveur ارزانی بیورلمق accordé.
محاط environné. علم science.
بیدریغ ne pas refuser كرامانه
précieux

حمایت و صیانت بیورلمق بابنده امر و فرمان
دولتلو عنایتلو مروتلو عاطوفتلو افندم سلطانم
حضرتلرینکدر

بمنه تعالی شام والیسی وزیر
عالیشان دولتلو عنایتلو مروتلو
عطوفتلو افندم سلطانم حضرتلرینک
خاکپای دولتلرینه در

K.

دولتلو سعادتلو عطوفتلو سلطانم حضرتلرینک پیشگاه
سعادت دستگاهلرینه کمال اعظام و اکرام و نهایت
تبجیل و احترام ایله عرض خلوص نیازمندی خلاصه
ادعیهٔ عمر و ~~دولت~~ دولتلری اداو تمیم
قلندقدنصکره معروض کرده داعیلری اولدر
بنم دولتلو سعادتلو عطوفتلو سلطانم حضرتلری
حق جل و علا حضرتلری هواره ~~وجود~~ وجود شریفلرینی
محفظهٔ صمد انیسنده محفوظ و امین ایلیه

3

منه Par la grace de lui

عطوفتلو bien faisant.
خلاصه mi lieu
عرض offrendre.
نیازمندی de mes prières
کمال perfection.
نهایت extremité.
تبجیل respect.
احترام honneur.
دستگاه manufacture.
تمیم accompli.
داعیلری devoué.
محفوظ conservé.
امین défendre
محفظه صمدان dans la garde eternelle.
هواره toujours.

اوته‌دن برو فرانچه طایفه‌سی ذات عالیشانه
دستورانه‌لرنده مشاهده ایلدکلری لطف
وکرملری آستانهٔ سعادته ورود مددن برو
مسموع داعیلری اولدقده مدّت العمر فراموش
اولنمیوب ودعای بقای عمر ودولتلری
اوزرینه مرتبهٔ وجوبده اولوب لیل ونهار
مواظبت ومداومت ایلدیکمزی دیب
وکمال بیورمالری رجا ونیاز اولنور وبنم
دولتلو سعادتلو عطوفتلو سلطانم حضرتلری
بو دفعه صید ایالتی جناب آصفیلرینه
توجیه اولندیغی مسموع ثناکاری اولدقده
دنیا ومافیها قدر مسرور ومحبور اولمشندر
همان حق جلّ وعلا حضرتلری سعید ومبارك
ایدوب حامل عزّ وشرف اولاله وجود
سعادتلری همواره وقایه الاماني ایلیه
آمین وبنم دولتلو سعادتلو عطوفتلو سلطانم
حضرتلری ایالت مزبوره‌ده زیر سایهٔ
دستورانه‌لرنده آسوده حال اولاله فرانچه

ذات personne. لطف grâce.
عالیشان élevé, مشاهده éprouvé.
دستورانه ministérielle. ورود
arrivée. مدّت العمر l'espace de la vie. فراموش oublié.
بقا durée éternelle.
وجوب obligation. مرتبه degrés.
دیب ajoute. مواظبت ~~que nous ne~~
application. لیل ونهار nuit et jour.
ثناکار suppliant. توجیه conféré.
دنیا ومافیها قدر
مسرور réjoui
autant que le monde et tout ce qu'il contient. سعید heureux,
~~[illegible]~~
وقایه garde. حامل porteur.
اماني éternel.

سایه ombre.

خصوص affaire

تصديعه importuné

٤

قونسلوسمز وتجار وترجمانلرمز و زوار و ساير

فرانچه لو و فرانچه ایلچی بیراغی التنده اولنلره

واقع اولان خصوصلرینه لطفاً و کرماً اعانت

وحمایت وصیانت بیورملری رجا و نیازیله

تصدیعدن اسر دولتلری اولندی باقی همیشه

عمر و دولت دایم باد

اخلاص الفواد

قونت دس الورس

ایلچی فرانچه

akhlasul fouad

le plus sincere de cœur.

٤

مفاخر القضاة والحکام معادن الفضایل

راس tête

حدود frontière

والکلام راس حدود ایرانده بر اگر طریزونه وانده

کاکراً درعلیه مه کلنچه یول اوزرنده واقع قضاة

و نواب زید فضلهم و مفاخر الاماثل والقران اعیان

وضابطان واسکله امنای وایش ارلری زید قدرهم

توقیع همایون واصل اولدیغی معلوم اوله که فرانچه

ایمپراطوری و پادشاهی و ایتالیه قرالی طرفندن

بوندن اقدم ایران جانبنه ایلچیلك ایله مامور
اولان فرانچه دولتی ژنراللرندن غارده ژنرال
بو دفعه ولایتی طرفنه عزیمت ایتملو ایچون
درعلیه‌مه عودت اوزره اولمغله ژنرال
موی الیه یاننده اولان مستأمن ادملر ایله
راس حدودده طرفنه واندن درعلیه‌مه کلنجه
اثنای راهده وحسب الاقتضا مکث واقامتنه
مناسب محللرده قوندریلوب محافظلرینه
دقت ومغایر عهدنامه همایونه البسه
واشیالرینه کمرکجیلر طرفلرندن کمرك وسایر
کمسنه‌لر طرفلرندن دخی اخر بهانه ایله
رنجیده ورمیده اولنمیوب کرك کندو ومستأمن
ادملرینك وکرك راکب اولدقلری حیواناتنك
اقتضا ایدن ماکولات وسایر زاد وزواده‌لری
اقچه ایله الیویریلوب ضرورت چکدیرلمیوب و
مخاطره اولان محللرده یانلرینه مقدر کفایه
مسلح جبه‌لو نفراتی ترفیقیله بالامن والسلام
بربریکزه ایصال ایله درعلیه‌مه ارساله

عودت retour. عزیمت se diriger.
مکث s'arrêter. مستأمن affidés
محافظ deff. defense. راکب monté

ترفیقیله en lui donnant pour
escorte. کفایه suffisante pour être
مسلح
ارساله à l'envoyer
ایصال.. en route le faisant passer

ممهاندار hospitalité　　اقدم بريد envoy
appliquant

میهمانداری mihmandarie

اقدم بریله مراسم مهمانوازی یه رعایت و بن

کلا البلاود حمایت و صیانت اولنمق بابنده امر quand

شریف صدوریی ایمپراطور مشارالیهه در علیه مده

مقیم مصلحتگزاری قدوت اعیادة الملة المسی

لاطور موبور ختمت عواقبه بالخیر مهرد تقریر ده استدعا

ایتمکله وجه مشروح اوزره عمل اولنمق فرمانی فرماع

اولنمغین ایمدی دولت علیه ملوک فرانچه دولتی

احب | le plus affectionné　　دوست احب و اصدقی اولوب ژنرال

مطلوب Demande　　موی الیهلو امناً و سالماً در علیه مه ارسالی

ملوکانه imperiale　　مطلوب ملوکانه م ایدکی سزکه مولانا و سایر

موی الیهم سز معلوممکز اولدقده بر وجه محرر

حسب compte　　ژنرال موی الیه دو ولی حدودده طرابزونه

در علیه مه کلنجه اثنای راهده و حسب الاقتضا

و اقامتننده مناسب محللرده قوندروب محافظه لرینه ملت

دقت و مغایر عهدنامه همایونلو البسه و

اشیالرینه کمرکجیلر طرفلرنده و سایرلر طرفلرنده

اخر بهانه ایله رنجیده و دمیده اولنمیوب کندو

و مستأمن ادملرینه و راکب اولدقلری

حیوانلری اقتضا ایدن مکولات وزاد و ذواده

اقجه ایله الیوروب و محظوظ اولان محللرده

یاتلرینه قدر کفایه مستحفظ جبه لو تفنکی

ترفیقیله سالما برکزنه ایصال ایله ارساله

اقدام و من کل الوجوه حمایت و صیانت

اولنملری خصوصنه اهتمام و دقت و خلافی

(avoir bien)

امر محالی حالت و حرکت وقوعی تحریر

(abstenir) (se garder)

تجویز اولنمقدن اتقا و مباعدت اولنمق

بابنده فرمان عالیشان صدور اولمشدر

بیوردم که حکم شریفمله وصول بولدقده

جو بابنده وجه مشروح اوزره شرف یافته

صدور اولان فرمان واجب الاتباع ولازم

الامتثالمك مضمون اطاعت مقرونیله

(se garder)

عمل و حرکت و خلافندن تحاشی و

مجانبت ایلیه سز شویله بیله سز علامت

شریفه اعتماد قیله سز تحریرا فی اوایل شهر ربیع الاول

(2000 90 4)

سنه اربع وعشرین وثمانین والف

6 L

mehter — himei — emadjid

قدوة الاماجد والاعیان خیمهٔ خاصّه مهتر

باشیسی زید مجده توقیع رفیع همایونه واصل

equarium

اولیجق معلوم اولاکه افتخار الاماجد والاکارم بالفعل

mirahore

میراخور اولم دواتدار پاشا زاده الحاج عبدالله

بك دام مجده نك در سعادتمه تقدیم ایلدیکی

ahzi — istabili

ممهور عرضحالی مفهومنده اصطبل عامرهٔ تابع

روم ایلی واناطولیده واقع خواص همایونم قوریلرینك

حدود و سنورلری و نقرات و طوارلری هر اوچ

سنه ده بر دفعه قدیمیسی اوزره تحریر اولنمق

معتاد اولدیغنه بناءً اشبو سنهٔ مبارکه ده دخی

فرمان عالیشانمله تعیین اولنان محرر معرفتیله

fih

محلنك منازعٌ فیه اولان محللر مساحه اولنمق

ایچون مهترخانهٔ عامرهمدن ایکی اوجی مهرلو

و نشانلو ایکی قطعه رسن اعطا اولنمسنی

مومی الیه استدعا ایلدیکی اجلدن خزانهٔ

عامرهمده محفوظ مالیه احکامی قیوداتنه

اماجد des plus glorieux

خیمه tentes — خاصه imperial

مجده Gloire. — الحاج pelerin

زاده fils — میراخور ecuyer.

بالفعل actuel — افتخار l'élite

ممهور scellé — تقدیم presenté

رسن corde. — مساحه mesurer.

فیه — منازع pour les quels il y a des contestations — محرر recenseur

قوری des Bois — خواص همایونم de nos domaines imperiaux

تابع dependent — اصطبل l'ecurie

عامره imperial. — طوارلری Bestiaux. — معتاده coutume.

مراجعه en a eu recours.

قیوداته inscriptions

احکام ordres.

مالیه concernant les finances

محفوظ conservé.

خزانه tresor.

مراجعة اولندقده خصوص مزبور ضمننده
طقساندوقوز سنه‌سی شوالنده دخی وجه
محرر اوزره امر شریف ویرلمش اولدیغی بوصورتده
صادر اولان فرمان عالیشان و دركنارى
موجبنجه افرادك اراضی و املاكنه قطعاً و
و قاطبةً تجاوز و تخاطی و سایر اوقاتده وقوعی
مسموع اولدیغی مثللو عوائد فوائد دیو برفرده
ویراخذه اسلاً و قطعاً ونجیبه و تعدی
ایتمملك واكر او مقوله تعدی وقوع بولوراسه
محررلك جزاسی ترتیب اولنمق ایچون امر
شریف ویرلمك بابنده افتخار الامراء والاكابر
مستجمع جمیع المعالی والمفاخر بالفعل باش
دفتردارم احمد نظیف دام علوه تلخیص
اتمكله ایمدی تلخیصی موجبنجه عمل اولنمق
بابنده فرمان عالیشانم صادر اولمشدر
بیوردمكه حكم شریفم واردقده بوبابده
صادر اولان امرم اوزره عمل ایدوب دخی

ضمننده relativement
تجاوز empiéter. تخاطی se tromper
قطعاً nullement. اراضی terre
املاك propriétés اسلاً nullement
فرد personne احد un
عواید فواید tout Profit en bon.
وقوع arrivé اوقاته tous.
جزا punition ترتیب arrangé
محرر recensement.
مستجمع qui reunie
معالی elevation. مفاخر honneur
علوه son elevation.
تلخیص faire un rapport.

7

حواص domaines

مساحه arpentur

موجود qui se trouve

سنکه خیمه خاصه مترباشیسی

موی الیه سی ذکر اولنان حواص همایونم قوریلرنده

تحریر معرفتیله محلنده متنازع فیه اولان محللری

مساحه اولنمق ایچون موجود مترخانه عامره مدن

بر معتاد قدیم ایکی اوجی مهرلو و نشانلو ایکی

قطعه رسن ویروب مضمون امر عالیشانمله

عامل اولاسن شویله بلهسن علامت شریفه

اعتماد قیلهسن

تحریرا فی الیوم الثالث ذی القعده سته ثمان و المایتین و الف

بمقام قسطنطنیه المحروسه

دستور ... varies نظام ordre

ثاقب penetrante. منتهمون terminus.

مهام affaires importantes. الانام les hommes.

رای quyenne.

صایب droit ممهدون qui egalisent.

بنیاد edifice.

دستوروده مکرمون مشیرده مفهمون نظام

العالم مدبرده امور الجمهور بالفکر الثاقب

متمون مهام الانام بالرای الصایب ممهدون بنیاد

آلدولة و آلاقبال مشيدوله اركان آلسعادة
ولاجلال المحفوفون بصنوف عواطف
آلملك الاعلى دوم ايلى يقه سنه واقع
اولاده وزرای عظام ادام آلله تعالى
اجلالهم و اعاظم آلامراء الكرام افاخم
الكبراء آلفخام اولو آلقدر ولاحترام اصحاب
آلعز ولاحتشام المختصون بمزيد عنايت
الملك الاعلى بكلربكيلر دام اقبالهم
و مفاخر آلامراء الكرام مراجع آلكبراء
الفخام اولو القدر و آلاحترام المختصون
بمزيد عنايت الملك آلعلام سنجاقبكلری
دام عزهم و مفاخر آلقضاة و آلحكام
معادن آلفضل و الكلام قاضيلر زيد
فضلهم توقيع رفيع همايون
واصل اوليجق معلوم اوله كه فرانچه

مشيدون qui consolide
اركان les colomnes. اجلال —
magnificence. محفوفون. douës
بصنوف. de toute sorte. بعفه. cote
امرا chef. افاخم les plus glorieux
الفخام magnifiques. اولو doues
القدر dignité احترام honneur.
اصحاب possesseurs مراجع refuges.
آلعلام qui connoit tout.

8

پادشاهنلو آستانه سعادتمده مقیم اولان

الچیسی قدوة امراء الملة المسیحیه مارکیز

دی الورن ختمت عواقبه بالخیر سدهٔ سعادتمه

عرضحال کوندروب فرانجه یه تابع اولان

بسقوبسلر و سایر فرنلو مذهبنده اولان

رهبان طایفه‌لری هرنه جنسدن اولورایسه اولسون

ممالک پادشاهیمده قدیمدن اولدقلری یرلرده

کندو حاللرنده اولوب آیینلرین اجرا ایلدکلرنده

کمسنه مانع اولمیه دیو عهدنامهٔ همایونمده

مسطور و مقیّد ایکن بعض کمسنه‌لر مسفورلرک

قدیمدن اولدقلری یرلرده قدیمی کلیسالرنده

آیینلرین اجراسنه خلاف عهدنامهٔ همایونم

ممانعت ایلدکلرین بیلدروب مسفورلرک

قدیمدن اولدقلری یرلرده قدیمی کلیسالرنده

آیینلرین اجراسنه ممانعت و رنجیده اولنماق

بابنده حكم همايونم رجا ايلدوكى اجلدن

عهدنامهٔ همايونه مراجعت اولندقده

وجه مشروح اوزره مسطور و مقيد بولنمغين

بولنميغين مجدّداً كليسا ~~احداثندن~~ احداثندن حذر

اولنمق اوزره عهدنامهٔ همايون موجبنجه

عمل اولنمق بابنده فرمان عاليشان صادر

اولمشدر بيوردمكه

حكم شريفمله وصول بولدقده بو بابده صادر

اولان فرمان جليل القدرم و عهدنامهٔ همايونم

موجبنجه عمل ايدوب من بعد خلافنه رضا

وجواز كوسترميه سز شويله بله سز

علامت شريفه اعتماد قله سز

تحريراً في اوايل محرّم الحرام سنه ثلث وعشرين

ومائتين والف

بمقام قسطنطنيه المحروسه

دولتلو سعادتلو سماحتلو عطوفتلو سلطانم

دست

پاشای عالیشان حضرتلرینك پیشگاه دولت

hezar. sad

کاهلری صوبنه صد هزار اعزاز و اکرام و بیشمار

توقیر و احترام برله دعای عمر و اقباللری

feyyaz

ادا و تتمیم قلنوب جناب حق و فیاض مطلق

sanaeda. hifsi

وجود مسعود پرجودلرین همواره حفظ صمدانیسنده

Dehrden mukedderati

ایسنه جمیع مکدرات دهردن محفوظ

hujesta

و امین و کافهٔ احوال خجسته مآللرینه توفیقی

رفیق و قرین ایلیه امین معروض کرده داعی

صادق مستدیمریدرکه دار السلطنت

السنیه یه ورودمدن برو جناب دولت

انتساب آصفانه لرینك صفات حمیت

و اطوار پسندیده لری هر بار تذکیریله بو

آنه دکین اوقاتکذار اولوب مجددا عرض

خلوص داعیانه مه وسیله جو ایکن بو دفعه

سماحتلو genereux

9 تتمیم accompli.

فیاض rémunérateur

مسعود fortunée

محفوظ préservé

مکدرات peine.

دهر monde.

حفظ gard.

صمدانی eternelle.

رفیق ایتمك donner pour compagnon

قرین joigner.

توفیقی Son assistance divine

کافه totalité

احوال affaires.

خجسته heureux.

مآل fin.

صادق Sincère.

مستدیم eternelle.

دار Siege

بو آنه دکین jusqu'à ce moment.

اوقاتکذار اولمق Passer le tems.

تذکیر ایله en faisant mention.

هر بار continuellement.

صفات des qualités حمیت louable.

اطوار action. انتساب acquise faire.

جو اولمق chercher. وسیله motif.

داعیانه مه pleine de dévouement

سایه انداز عدالت مشیرانه لری اوله‌لده محمیهٔ
ادرنه ده لاجل التجاره کرده مکث و اقامت
اوزره مقیم وکرده ایاب و ذهاب ایدن فرانچه
تجّار و زوار قوللری حقلرینه ارزانی بیوریلان الطاف
جمیله کریمانه لری تجیب مسروریت و ممنونیت
خالصانه‌م اولدیغندن ماعدا محض عنایت
کامله لرینه اغترارا اوان سعادت اقترانلرینه
تحت حکومت عادله کز اولان علی العموم دوم ایکی
بندرلرینه آمد شد ایدن فرانچه تجاری و سایر
ادملرینك مرور وعبورلرینه وحین مکث و
اقامتلرنده دوشن جزوی وکلّی امور وخصوصلرینه
برموجب شروط عهدنامهٔ همایونه وبرمقتضای
مراسم دوستی وجوهله معاونت و مظاهرت
وهر حالده حمایت وصیانتلری باعث
ممنونیت ثناکارلری اشعار ضمننده خاصه
اشبو دعانامهٔ خالصانه‌لری ترقیمنه
اجتسار قلنمشدر بمنّه تعالی لدی شرف
آلوصول منظور و معلوم دولتلری بیورلدقده

جمیله. les graces الطاف
Brillantes. کریمانه generoses
ارزانی بیورمق être accordé. حقلرینه en faveur
مکث vos serviteur. قوللری
ایاب 1tat im. اقامت demeure.
venir. ایاب وذهاب aller en venir. aller
لاجل à cause تجاره commerce.
محمیه bien gardé. عدالت equité
سایه ministerielle. مشیرانه
l'ombre. انداز jetter. qui jette.
تجیب qui excite. مسروریت
contentement ممنونیت joie.
خالصانه sincère. دعا
ترقیمنه écrire supplique دعانامه
اجتسار oser. خاصه expressement
معاونت faire connoitre اشعار
assistance. مظاهرت secours.
وجوهله de toutes manières.
مقتضای ce qui est exigé.
مرور passage. علی العموم en
général. بندر Echelles اوان tems.
اقتران Joint. اغترارا allecté
محض uniquement. کامل parfaite.
امور وخصوصلرینه affaires جزوی particulieres
کلّی general. حین tems.
وهر حالده toute cir constance.

لدی شرف الوصول lesquelle aura la grace d'arriver ممنونیت joie. ثناکار suppliant
dans vos mains. منظور vu مَنّه sein. au parlee grace

ministeriel

بو داعی اخلاصلرینی کوشهٔ خاطر منیر داورانه لرنده

دور وابعاد بیورماملری مرجو و متمنای صادقانه مدد

باقی عمر واقبال و دولت اجلال کامرانی مستدیم باد

فی اوایلی
ن

الداعی

ورتیناق ایلچی

جمهور فرانچه

دوَل نصارا تجارلری ممالک محروسة المسالک

خاقانیه‌دن آلوب دیارلرینه و دوَل سایره ممالکنه

کوتوردکلری وکذلک دیارلرندن و دول سایره

ممالکندن ممالک محروسه‌یه کتوردکلری امتعه

و ارزاقک رسوم کمرکلری عهدنامه همایون شروطی

موجبنجه تحت نظام و رابطه‌ده مرعی اولوب

انجق طایفهٔ مرقومه‌نک ممالک محروسه ایچنده

محصول بلده اوله‌رق بر محلدن اخر محله نقل

و فروخت امتعه و ارزاق ایله ایتدکلری

مرجو l'esperance.

متمنای priere صادقانه sincere

دور eloigner.

ابعاد بیورمق pepas eloigner.

کوشه coin. خاطر souvenir

منیر Brillant داورانه

ministerielle. داعی devoué.

اخلاصلری Sincere. اجلال

magnificence. کامرانی felicité

Doa دوَل ~~Duc~~ empires.

نصارا crethiens. خاقانی imperiales

کذلک Pareillement امتعه marchandises.

ارزاق Provisions تحت dessous.

نظام l'ordre. نقل porter.

فروخت vente. محصول Produit du pays

بلده du Pays.

آلیش ویریشلری فی الاصل جزئیات مقوله سندن
ایکن کیدرک تکثر و تزاید برله برمدتدن برو
کلیتلو اولوب کمرکو و سایر رسملرینی رعایای
دولت علیه تجاری مثللو مساوات صورتیله ادا
اتملو اقتضا ایدر ایکن تجارت داخلیه یی تجارت
خارجیه حکمنه ادخال و بوکونه عدم مساوات
حسیله ممالك محروسه درونندە اولان تجارت
تعطیل و اختلال اولمقدن ناشی بو خصوصده درکار
اولان محاذیر ملکیه بو دفعه مقام ریاستدن
دول نصارا ایلچیلری دوستلریمزه بیان و
دوستانه مذاکره و صورت نظامی مطالعه
اولندقده ممالك محروسه ده تجارتله مألوف اولان
تجار اهل اسلام و اهل — ذمتدن عبارت
اولوب اهل اسلام تجاری اقل قلیل — ایدوکی
ظاهر و امر تجارت اکثریا اهل ذمته منحصر
اولدیغنه نظراً ویریله جك نظام اهل اسلام
تجارتنه تطبیق اولنسه مصلحت تجارته
کماکان ضرر و خسار درکار اوله جغی آشکار اولمغله
دول نصارا تجارینلو ممالك محروسه ایچنده

مقوله dans le principe فی الاصل
genre جزئیات choses peu importantes.
augmentation تزاید accroissement تکثر
considérable. مساوات égalité کلیتلو
ادخال ayant fait entrer.
intérieur داخلیه sur la حکمنه
même ligne. خارجیه extérieur
de cette manière بوکونه عدم
anéantissement. مساوات égalité
anéanti اختلال détruire تعطیل
ملکیه les dangers. محاذیر
du fisc درکار اولان avoir lieu
مذاکره Reis effendi مقام ریاست
entretiens. صورت نظامی une forme
de règlement. مطالعه pris en
considération. ظاهر évident
مألوف habitués عبارت consiste.
et se composé. اقل قلیل très peu.
نظراً vu que منحصر restreint
en grande partie اکثریا
تطبیق conformé
perte. خسار comme کماکان
précédemment

مساعی permission.
عهداً suivant les conventions
حالده dans le cas.
خواهشكار desirer
حبوبات grains.
ممنوعات marchandises prohibées
مواد articles. قیاة prix
قطع fixé. نرخ taxe.
بعینه exactement
نوع espece
مساعده faveur.
بدأ ایله à dater de.
قریب Proche الحلول arrivé.

احمل اعمال تجارتنه عهداً و شرطاً مساعی یوغیسه
دخی فیما بعد بو مقوله تجارت داخلیه یه خواهشكار
اولدقلری حالده حبوبات و بونلر مثللو ممنوعاتدن
و نرخ سلطانی ایله قطع قیاة اولنان موادّدن
ماعدا محصول بلده اوله رق بر محلدن بر محله نقل
و فروخت ایتدكلری امتعه و ارزاقلرك كمركی
و سایر رسومی دولت علیه رعایاسی تجارندن
نه وجهله تحصیل اولنه كلمش ایسه طایفهٔ مرقومه دن
Bi'aini
دخی بعینه اولوجهله تحصیل اولنمق و بوندن بویله
كرك دولت علیه رعایاسی تجارینه و كرك دول
سایره تجارینه بو بابده بر نوع مساعده اولنه جق
اولور ایسه فرانسه تجارینه دخی بعینه اجرا قلنمق
و بو نظام دار السلطنه سنیه ده اشبو تاریخ
هجرینك بیك ایكیوز اون یدی سنه سی
ربیع الاولنك اونجی و طشرده قریب الحلول
اولان ربیع الآخرینك اونجی كوننده بدأ ایله

modele دستور العمل

signé املا écrit کتب

faire افاده donné اعطا

connoître اعلان connoiss[illegible]

بمنه تعالی بوندن بویله دستور العمل طوتمق

اوزره رابطه و نظام ویرلمکله ممالک محروسه

ایچنده تجارنده مألوف فرانسه تجارینه دخی

افاده و اعلان اولنمق ایچون اشبو تقریر

کتب و املا و فرانسه مصلحتکذاری دوستمزه

اعطا اولندی

فی ماه ربیع الاول سنه ١٢١٧

داینلرك بورجلولرندن ایو فکری واردر

آچر کوز بر پنجره در گاه کوکله باقر التون انا ختری هر قپویی

طاتلو طاتلو دل یلانی ایندن چیقارر

الچق یرده دپه جلو کندوسن طاغ صنور

اودنج کوله کوله کیدر اغلیه اغلیه کلور

یرامزلغه ایلله انسان ایشیدر یرامزلغه یرامزلق

حیوان ایشی در

خیر ایشی اوزاتمه شره دونر شر ایشی اوزات که

خیره دونه

دوستکه اودنج اقچه ویرمه استدکلری وقت

محبت کسیلور

~~قلج~~ قلج یرا، اوکلور دل یرا، اوکلمز

ایل عیبینی سکا سویلیین سنك عیبلیکی ده ایله
سویلر   التون الی بجاق کسمز

از یاشه چوق یاشه صوکی اولمدر

اقمزسه ده دامار   از بلمیین چوغی هیچ بلمز

بر قناد ایله قوش اوچمز | آلمه کلو ایشه قرشمه

بلمه سویلهینی بق سویله دکنه

طوغمه دن اوغلوغه آد ویرلمز

طولو قالب صو آلمز

دوشمنك قرنجه ایسه مردانه کور

اسکی شهره یکی عادت اولمز

کوکلدن کوکله یول واردر

هنر تنده دکل جانده در

بر اغزدن چقان بیلی قولاغه کیدر

ادبی ادبسزدن اوکرن

اوکوزه بوینوز و قوشه قناد یوك دکلدر

کلی استیین دیکنلری دخی استملی کرك

عاقل دشمن عقلسز دوستدن ایودر

تیز کیسی صو تیز کیدن تیز یورلور

حیوان اولور سمری قالور انسان اولور آدی قلور

دلنی ضبط ایدن باشنی قورتارر

انسان انسانك آینه سیدر

هر یوقشك بر انشی واردر

ایکی جانباز بر ایپده اوینامز

بخشیش آتك دیشنه بقلمز

دیجککی فکر ایله اویله سویله

کل دکنسز اولمز صفا جفاسز یوقدر

طمعکاردن شی دلین دکزده بر چقور آچار

مالسز مالمز یوغیسه عرضمز اولسون

زنکینه مال ویرن دکزه صو کتورر

راحت استیین آدم صاغر کور و دلسز اولملو

هر کس کندو عیبنی بلمز

آز ییین چوق یر چوق ییین آز یر

دلینك یورکی اغزنده در و عاقلك

دلی یورکنده

ایشین بلن اشیین بلن آشین بلن فقیر اولمز

compagnon.

[illegible]

13

درویشانست وصدق معامله ایشان خاطری
همراه من کنید که از دشمن صعب اندیشناکم گفتش
که بر رعیت ضعیف رحمت کن تا از دشمن قوی
زحمت نبینی

بیازوان توانا وقوت سردست
خطاست پنجه مسکین ناتوان بشکست
بترسد آنکه بر افتادکان نبخشاید
که کر ز پای در آید کسش نکیرد دست
هر آنکه تخم بدی کشت وچشم نیکی داشت
دماغ بیهده پخت وخیال باطل بست
ز کوش پنبه برون آر و داد خلق بده
وکر تو می ندهی داد روزدادی هست
بنی آدم اعضای یکدیکرند
که در آفرینش زیك کوهرند
چو عضوی بدرد آورد روزکار
دکر عضوها را نماند قرار
توکز محنت دیکران بی غمی
نشاید که نامت نهند آدمی

صدق sincerité همراه کردن accompagner.
صعب dur fort اندیشناک pensif
qui craint. ضعیف foible
زحمت peine توانا fort. سردست
Les Griffes. خطا péché مسکین
pauvre malheureux ناتوان foible
شکستن rompre افتاده tombée.
زپای درامدن glisser بخشیدن pardonner
کس personne quelqu'un
تخم semence graine. بدی
mechanceté. کشتن semer چشم
oeil espoir دماغ cerveau, pensée
desir. بیهوده inutile vain
پختن cuire. خیال ima=
gination. باطل vain.
گوش oreille پنبه coton برون اوردن
sortir داد justice خلق peuple.
ده imp. de دادن donner.
هست il y a il existe. بنی ادم
les fils d'adam. اعضا plur. de
عضو membre. یکدیگر l'un et l'autre
آفرینش creation formation گوهر
matière درد douleur affliction
قرار repos tranquillité. محنت
peine affliction غم. بی. sans
peine شاید il convient نام nom

حکایت درویشی مستجاب الدعوه

در بغداد بدید آمد حجاج یوسف بخواندش
وگفت دعای خیر بر من کن گفت خدایا جانش
بستان گفت از بهر خدا این دعاست گفت
دعای خیرست ترا و جمله مسلمانرا

ای زبردست زیر دست آزار
کرم تاکی بماند این بازار
بچه کار آیدت جهانداری
مردنت به که مردم ازاری

حکایت یکی از ملوک بی انصاف
پارسایی را پرسید که از عبادتها کدام
فاضلترست گفت ترا خواب نیمروز
تا در آن یکنفس خلق را نیازاری
ظالمی را خفته دیدم نیم روز
گفتم این فتنه است خوابش برده به
آنکه خوابش بهتر از بیداریست
انچنان بد زندگانی مرده به

مستجاب exaucé دعوه prière
بدید manifeste خواندن appeller.
ستاندن prendre enlever ازبهر
pour l'amour. pour. زبردست
dont la main est élevée vainqueur
tyran. کرم chaud ازار qui
moleste tourmente تالی jusqu'à
quand. بازار marché جهانداری
possession du monde مردنه
mourir مردم homme ازاری
vexation. بی انصاف cruel
injuste پارسا pieux پرسیدن.
demander عبادت culte divin
کدام lequel فاضل bon excellent
خواب sommeil نیم moitié
نفس souffle moment.
ازرده molester tourmenter.
ظالم cruel tyran خفته
endormi فتنه برده
بیداری être eveillé انچنان
pareil semblable زندگانی
la vie.

شب nuit عشرت les plaisirs
de la table. پایان la fin مستی
ivresse. جهان monde دم
moment. غم tristesse chagrin
برهنه nud بیروں dehors سرما
froid خفته couché اقبال bonheur.
گرفتن prendre صرّه bourse
هزار mille دینار ducat روزنه
fenêtre دامن le bord le pan de
la robe. کجا où جاما habit
رحمت pitié compassion
گشتن devenir خلعت habit
مزید augmentation plus
فرستادن envoyer نقد argent
comptant اندک peu مدت
espace de temps خوردن
manger پریشان کردن dissiper
قرار گرفتن revenir باز آمدن
se fixer rester کف la
main آزاده libre libéral
qui est exempt de soucis.
صبر patience عاشق amoureux
غربال crible پروا soin

حکایت یکی را از ملوک شنیدم که شبی در
maitrise
عشرت روز کرده بود و در پایان مستی میگفت
bou bir nefesden
ما را بجهان خوشتر ازین یکدم نیست
fiqr
کز نیک و بد اندیشه و از کس غم نیست
درویشی برهنه بیرون بسرما خفته بود گفت
ای آنکه باقبال تو در عالم نیست
kaighousu
گیرم که غمت نیست غم ما هم نیست
ملک را سخن درویش خوش آمد و صرّه هزار
tout- etegi
دینار از روزن بیرون داشت که دامن بدار ای
ihandan
درویش گفت دامن از کجا آرم که جامه ندارم
ملک را رحمت زیاده گشت و خلعتی بر آن
مزید کرد و بیرون فرستاد درویش آن نقد را باندک
quirou
مدت بخورد و پریشان کرد و باز آمد
قرار بر کف آزادگان نگیرد مال
نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال
در حالتی که ملک را پروای او نبود حال درویش
porter

بگفتند بهم بر آمد و روی از وی درهم کشید

zireklik

و ازینجا گفته اند اصحاب فطنت و خبرت که

savletinden terslighinden

حدت و سورت پادشاهان بر حذر باید بود که

غالب همت ایشان بمعظمات امور مملکت متعلق باشد و تحمل

ازدحام عوام نکنند .

ekser anlarun khalabalighini

حرامش بود نعمت پادشاه

vakit

که هنگام فرصت ندارد نگاه

mahbullum

مجال سخن تا نبینی ز پیش

qurumı

به بیهوده گفتن مبر قدر خویش

andjilein

گفت برآنید این گدای شوخ مبذر را که چندان نعمت

bounjoulein

بچندین مدت برانداخت که خزینهٔ بیت المال

fakirlerin

لقمهٔ مساکین است نه طعمهٔ اخوان شیاطین

kor. akhmak.

ابلهی کو روز روشن شمع کافوری نهد

kandilinde

زود بینی کش بشب روغن نباشد در چراغ

یکی از وزرای ناصح گفت ای خداوند مصلحت

qui fait des conseils ... bounjoulein ...

آن می بینم که چنین کسانرا وجه کفاف بتفاریق

[illegible]

مجری دارند تا در نفقه اسراف نکنند اما

آنچه فرمودی از زجر و منع مناسب سیرت ارباب

ناصح qui conseil — چنین pareil — وجه moyen

quantité كفاف nourriture suffisante — تفاریق

parties separées, plusieurs fois — مجری qui fait couler

qui distribue — نفقه depenses pour les provisions

درهم ensemble trouble — فطنت

perspicacité. خبرت experience

سورت mauvaise humeur. حدت

colère — حذر بودن être sur ses gardes

se garder — غالب la plupart des

tems souvent. همت soin

معظمات les grandes affaires

متعلق appliqué attaché — تحمل کردن

supporter endurer — ازدحام concours

affluence. عوام pl. de عامة

peuple — حرام prohibé privé

نعمت bienfait — هنگام tems

نگاه داشتن observer. — مجال force

بیهوده mal à propos — بیرون بردن

emporter perdre. — قدر dignité

گدا pauvre, mendiant

شوخ impudent insolent — مبذر

prodigue dissipateur — چندین

tant — برانداختن dissiper — خزینه

trésor — بیت المال le fisc — لقمه

bouchée. — مساکین pl. de مسکین

pauvre — طعمه mets — اخوان les

frères — شیاطین plur. de شیطان

Diable — ابله sot — روشن brillant

شمع کافوری bougie blanche — زود

promptement — شب la nuit

روغن huile — چراغ lampe

prodiguer depenser اسراف زجر
chaner سیرت naturel caractere.
15
[illegible] qui espere امیدوار
کردانیده rendre نومیدی desespoir اطماع
Desir بازکرده ouvrir درشتی dureté colere
فرازکرده reunir fermer تشنه qui est
alteré qui a soif. حجاز la province où
la mecque est situé لب levre bord.
شور sale saumatre کردیدن tourner au tour
چشمه source fontaine شیرین doux
مرغ oiseau مور fourmi پریده voler
چینه graine pour les oiseaux چی quelque
chose پیشین precedent ancien
سستی foiblesse negligence سختی
dureté لاجرم consequemment.
همه tout پشت dos کنج
tresor argent سپاهی troupes
دریغ داشتن refuser accorder
en petite quantité غدر
perfidie [illegible] reproche

umutlitz eilemek
همت نیست یکی را بلطف امیدوار گردانیدن
jouiun
و باز بنومیدی خسته کردن رای خردمندان نیست
atchik Kapoussini
بروی خود در اطماع باز نتوان کرد
Kapali Sert de
چو باز شد بدرشتی فراز نتوان کرد
Sousouzlari
کس نه بیند که تشنگان حجاز
doudar Djein tourlou souyin
بلب اب شور گرد ایند
Kaunde
هر کجا چشمهٔ بود شیرین
Djem doudar
مردم و مرغ و مور گرد آیند
Dané
مرغ جایی پرد که چینه بود
Bir nune olmaz
نه بجایی رود که چی نبود
حکایت یکی از پادشاهان پیشین در رعایت
Chulustil Zaiflik
مملکت سستی کردی و لشکر بسختی داشتی لاجرم
چون دشمن صعب روی نمود همه پشت بدادند
Khazinii
چو دارند گنج از سپاهی دریغ
Kilidja
دریغ آیدش دست بردن بتیغ

azarlamak

یکی را از آنان که غدر کردند با من دوستی بود ملامت

khak khakirlik chukursizlik

کردم و گفتم دون است و ناسپاس و سفله و ناحق

Degichmek ile bil menetek

شناس که باندك تغیّر حال از مخدوم قدیم خود

khaklerini devirdyn

برگردد و حقوق نعمت سالیان در نوردد گفت اگر

بکوی معذور داری شاید که اسپم بی جو بود و نمد

zinden gurus

زین بگرو و سلطان که بزر با سپاهی بخیلی کند با او

بجان جوانمردی نتوان کرد

زر بده مرد سپاهی را تا سر بنهد
وگرش زر ندهی سر بنهد در عالم

sarlar ...

اذا شبع الکمی یصول بطشاً

hovi olan ... bachmughu ... armik

وخاوی البطن یبطش بالفرار

Djemiieti

حکایت یکی از وزرا معزول شد و بحلقه درویشان

در آمد و برکت صحبت ایشان در وی سرایت کرد

amm ... djem olmak

وجمعیت خاطرش دست داد ملك باز دیگر برو

دل خوش کرد و عمل فرمود قبول نکرد و گفت معزولی به

که مشغولی

آنانکه بکنج عافیت بنشستند
دندان سگ و دهان مردم بستند

---

ingrat ناسپاس vile دون
ناحق شناس mepr isable سفله
ingrat تغییر alteration مخدوم
maitre برگردیده se detourner
abandonner سالیانه les années
نعمت solde annuelle. درنوردیده
perdre معذورداشتن exuser اسپ
cheval جو orge. نمد couver=
=ture زین selle گرو gage.
زر or. بخیلی avarice
جوانمرد generosité courage.
اذا lors que شبع d'être
rassasié کمی brave یصول il attaquera
avec force خاوی vuide بطن.
ventre بطش attaquer فرار fuite
معزول destitué حلقه assemblée
درآمدن entrer برکت benediction
سرایت contact impression جمعیت
recueillement عمل فرموده remployer
معزولی قبول کردن accepter
l'etat la vie de celui en destitué
مشغولی vie active. کنج angle coin
نشستن. عافیت santé retraite.
s'asseoir دندان dent. سگ
chien دهان bouche

کاغذ بدر بدند و قلم بشکستند
وز دست و زبان حرف گیران رستند
ملك کفت هر آینه ما را خردمند کافی باید که تدبیر
مملکت را شاید کفت ای ملك نشان خردمند کافی
آنست که بچنین کارها تن در ندهد

همای بر سر مرغان از آن شرف دارد
که استخوان خورد و جانور نیازارد

حکایت سیاه کوش را کفتند ملازمت شیر را بچه اختیار
کردی کفت تا فضلهٔ صیدش میخورم و از شرّ دشمنان
در پناه صولتش زندکانی میکنم کفتند اکنون که در ظلّ
حمایتش در آمدی و بشکر نعمتش اعتراف کردی چرا
نزدیکتر نیایی تا بحلقهٔ خاصانت در آورد و از بندکان
مخلصت شمارد کفت همچنان از بطش او ایمن نیستم

اکر صد سال کبر آتش فروزد
اکر یکدم درو افتد بسوزد

افتد که ندیم حضرت زر بیابد و باشد که سرش برود و حکما
کفته اند که از تلوّن طبع پادشاهان بر حذر باید بود
باشد که بسلامی برنجند و بدشنامی خلعت دهند
و کفته اند که ظرافت بسیار هنر ندیمانست و عیب

دریده casser rompre شکستن
dechirer زبان langue حرف کیر
qui releve les defauts آینه
tems کافی suffisant parfait
بایستن être nécessaire. falloir
شایستن administration تدبیر
convenir être digne نشان
signe marque تن corps personne
هما oiseau du paradis
شرف honneur noblesse
élévation جانور ده استخوان
animal ازردن vexer.
ملازمت accompagner conti=
=nuellement اختیار choix
فضله superflu, le reste
صید chasse. gibier شر
mechanceté. faire du mal پناه
asyle refuge. صولت force زندکانی
la vie اکنون maintenant حمایت.
protection شکر action de graces
اعتراف reconnoitre reconnoissance.
نعمت bienfait نزدیك près proche.
حلقه anneau cercle خاص
qui sont attachés au service du
prince شمردن compter کبر
adorateur du feu. افروزیدن allumer
افتادن tomber سوزیدن bruler
ندیم compagnon favori زر or.
یافتن trouver obtenir تلوّن changer
de couleur. versatilité طبع naturel
caractère برحذر étre sur ses gardes

رنجیدن se facher se mettre en colere دشنام
blâme dire du mal خلعت habit d'honneur
ظرافت plaisanterie هنر science vertu
عیب vice defaut.

حکیمان

تو بر سر قدر خویشتن باش و وقار
بازی و ظرافت بندیمان بگذار

حکایت یکی از رفیقان شکایت روزگار نامساعد بنزدیک من آورد که کفاف اندک دارم و عیال بسیار و طاقت بار فاقه ندارم بارها در دلم آمد که باقلیمی دیگر نقل کنم تا در هر صورت که زندگانی کنم کسی را بر نیک و بد من اطلاع نباشد

بس گرسنه خفت و کس ندانست که کیست
بس جان بلب آمد که برو کس نگریست

باز از شماتت اعدائی اندیشم که بطعنه در قفای من بخندند و سعی مرا در حق عیال من بر عدم مروت حمل کنند و گویند

ببین ان بی حمیت را که هرگز
نخواهد دید روی نیکبختی
که اسانی گزیند خویشتن را
زن و فرزند بگذارد بسختی

و در علم محاسبه چنانکه معلومست چیزی دانم که اگر بجاه شما جهتی معین گردد که موجب جمعیت خاطر باشد بقیت عمر از عهدهٔ شکر ان نعمت بدر نتوانم آمدن

عهده obligation بدر امدن sortir

سر desir de conserver قدر
dignité وقار gravité بازی jeu
گذاشتن parler laisser رفیق
compagnon ami روزگار tems
نامساعد defavorable malheureux
کفاف subsistance اندک peu
petite عیال enfants famille
بسیار beaucoup طاقت force
بار fardeau charge فاقه
pauvreté بار fois اقلیم
pays نقل کردن transporter زندگانی
la vie اطلاع connoissance بس
maintes گرسنه affamé خفتن
se coucher dormir لب levre
گریستن pleurer باز de nouveau
شماتت bruit discours اندیشیدن qui
pensé reflechi طعنه blame
خندیدن rire سعی resolution
عدم non existence manque
مروت courage attachement
حمل کردن attribuer بی حمیت sans
coeur هرگز suivi d'une negation
signifie jamais نیکبختی bonheur
آسانی vie aisée گزیدن choisir
خویشتن lui meme زن femme
فرزند ~~laisser~~ fils گذاردن
laisser سختی pauvreté علم محاسبه
la science des calculs چیزی un
دانستن savoir جاه autorité
credit جهت maniere emploi
معین assigné, accordé جمعیت
recueillement repos بقیت reste

گفتم ای یار عمل پادشاه دو طرف دارد امید نان و بیم
جان و خلاف رای خردمندانست بدان امید درین
بیم افتادن

کس نیاید بخانهٔ درویش
که خراج زمین و باغ بده
یا بتشویش و غصه راضی شو
یا جگربند پیش زاغ بنه

گفت این سخن موافق حال من نگفتی و جواب سوال من
نیاوردی نشنیدهٔ که هر که خیانت ورزد دستش از حساب
بلرزد

راستی موجب رضای خداست
کس ندیدم که گم شد از ره راست

وحکما گفته اند چهار کس از چهار کس بجان بترسند حرامی
از سلطان و دزد از پاسبان و فاسق از غماز و روسپی
از محتسب و آنرا که حساب پاکست از محاسبه چه
باکست

مکن فراخ روی در عمل اگر خواهی
که وقت رفع تو باشد مجال دشمن تنگ

17

ami یار عمل travail service
بیم نان pain espoir امید
crainte جان âme vie خردمند
sage prudent افتادن tomber
خراج impot contribution زمین
terre sol باغ vigne تشویش chagrin
trouble غصه tristesse chagrin
جگر le foie زاغ corbeau
سخن parole موافق conforme
نشنیده entendre ورزد
s'accoutumer pratiquer
لرزیدن trembler راستی droiture
رضا approbation خدا dieu
ره گم s'égarer se perdre
چهار quatre ترسیدن craindre
حرامی qui fait des choses defendues
دزد voleur پاسبان garde
de la nuit patrouille فاسق
perverti غماز accusateur
public روسپی femme de mauvaise
vie محتسب lieutenant de police
پاک pur net باک crainte peur
روی marcher فراخ large orgueil
عمل emploi service رفع destitution
مجال pouvoir تنگ étroit.

تو پاک باشی و مدار ای برادر از کس باک
زنند جامهٔ ناپاک گازران بر سنگ گفتم

حکایت اینی آن روباه مناسب حال تست که دیدندش گریزان و افتان و خیزان کسی گفتش چه آفتست که موجب چندین مخافتست گفت شنیدم که شتر را بسخره می گیرند گفتند ای سفیه شتر را با تو چه مناسبتست و ترا با او چه مشابهت گفت خاموش که اگر حسودان بغرض گویند که این شترست و گرفتار آیم کرا بحال تخلیص من باشد تا تفتیش حال من کنند و تریاق از عراق آورده شود مار گزیده مرده باشد و ترا همچنین فضلست و دیانت اما حسودان درکمینند و مدعیان گوشه نشین اگر آنچه حسن سیرت تست بخلاف آن تقریر کنند در معرض خطاب پادشاه آیی و مجال عتاب افتی دران حالت اگرا بحال مقالت باشد پس مصلحت آن می بینم که ملک قناعت حراست کنی و ترک ریاست گویی که عاقلان گفته اند

بدریا در منافع بیشمارست
اگر خواهی سلامت بر کنارست

رفیق این سخن بشنید بهم بر آمد و روی درهم کشید و سختهای رنجش آمیز گفتن گرفت که این چه عقل و کیاستست و فهم

کیاست sagacité force ~~d'esprit~~

زدن battre جامه vêtement
گازر blanchisseur blanchisseuse
سنگ pierre گریزان fuyant
افتان و خیزان tombant et se relevant
آفت malheur مخافت frayeur
سخره corvée سفیه sot ~~imbécille~~
imbécille مناسبت conformité
rapport مشابهت ressemblance
خاموش silencieux حسود envieux
غرض passion haine تخلیص délivrer
تفتیش examiner تریاق la
thériaque عراق nom d'une
province گزیده mordu مار
serpent مرده mort فضل
vertu دیانت observation de
la religion droiture. کمین
embuches مدعی accusateur
گوشه نشین qui est assis dans un
coin سیرت naturel تقریر کردن
dire exposer rapporter معرض
lieu de rencontre عتاب gronder
افتادن tomber مقالت parole
défense ملک possession قناعت
se contenter de ce que l'on a
حراست garder, conserver ترک کردن
abandonner renoncer ریاست
être dans les premières places
منافع plur. de منفعت profit
avantage سخن colère
dur dureté رنجش offense

و درایت و قول حکما درست آمد که گفته اند دوستان
در زندان بکار آیند که بر سفره همه دشمنان دوست نمایند

دوست مشمار آنکه در نعمت زند
لاف یاری و برادر خواندگی
دوست آن دانم که گیرد دست دوست
در پریشان حالی و درماندگی

دیدم که متغیّر میشود و نصیحت من بغرض می شنود
بنزدیک صاحب دیوان رفتم بسابقهٔ معرفتی که میان
ما بود صورت حالش بگفتم تا بکاری مختصرش نصب
کردند چند روز برین بگذشت لطف طبعش بدیدند
وحسن تدبیرش بپسندیدند کارش ازان درگذشت
وبمرتبهٔ برتر از آن متمکن گشت و همچنین نجم سعادتش
در ترقی بود تا باوج ارادت رسید و مقرب حضرت
سلطان شد و مشارٌ الیه بالبنان و معتمد علیه عند
الاعیان بر سلامت حالش شادمانی کردم و گفتم

ز کار بسته میندیش و دل شکسته مدار
که آب چشمهٔ حیوان درون تاریکیست

درایت science intelligence
science jugement. درایت
درست vrai زندان prison
سفره table. لاف bavardage
protestation یار amitié
خواندگی l'action d'appeller پریشان pensé
affligé درماندگی lassitude abandon
متغیر altéré troublé شنیدن
entendre ecouter صاحب دیوان
ministre سابقه ancienneté
معرفت connoissance کار emploi
charge مختصر abregé petit
طبع naturel تدبیر conseil
پسندیدن louer approuver
درگذشتن avancer ز. haut
متمکن elevé en dignité en
autorité نجم étoile ترقی
augmentation avancement.
اوج faite sommet ارادت
voeu désir مقرب
approché favori بنان doigts
معتمد علیه en qui on a confiance
عند chez اعیان les grands
اندیشیدن penser se tourmenter.
کار بسته qui est lié pour les affaires
ou les affaires ne reussissent pas.
حیوان animal, la vie تاریکی
ténèbres.

الا لا تحزنن اخا البلیه
فللرحمان الطاف خفیه

منشین ترش از گردش ایام که صبر
تلخست ولیکن بر شیرین دارد

در آن مدت مرا با طایفهٔ یاران اتفاق سفر مکه افتاد
چون از زیارت مکه باز آمدم دو منزلم استقبال کرد
ظاهر حالش دیدم پریشان و در هیات درویشان گفتم
حال چیست گفت چنانکه تو گفتی طایفهٔ حسد
بردند و بخیانتم منسوب کردند و ملک در کشف حقیقت
ان استقصا نفرمود و یاران قدیم و دوستان رحیم از
کلمه حق خاموش شدند و صحبت دیرینه فراموش کردند

بصنع خدا چون کسی اوفتاد
همه عالمش پای بر سر نهند
نبینی که پیش خداوند جاه
ستایش کنان دست بر بر نهند
چو بینند کاقبال دستش گرفت
ستایش کنان دست بر بر نهند
وگر روزگارش در آرد ز پای
همه عالمش پای بر سر نهند

الا ça donc, لا ne pas تحزن
ne t'affliges pas اخا ô frère
البلیه le malheur الرحمان la misé-
=ricorde Dieu. الطاف Dieu grace
خفیه secret caché ترش aigre-
-sérieux گردش revolution تلخ
amer بر fruit شیرین doux
مدت tems سفر voyage زیارت
pelerinage باز آمد revenir منزل station
journée استقبال rencontre
درویش هیات forme costume
pauvre حسد بردن porter envie
منسوب کردن خیانت trahison
faire appartenir rapporter
ملک Roi کشف decouvrir
استقصا enquête رحیم ami
pitié دیرینه ancien صنع
art ouvrage (permission) خداوند
maitre possesseur جاه dignité
emploi ستایش کن qui loue
flatteur بر sur بر poitrine
در آوردن emporter entrainer
انواع toutes sortes plu. de ...

فی الجمله بانواع عقوبت گرفتار بودم تا درین هفته
که مژدهٔ سلامتی حجاج برسید از بند گرانم خلاص کرد
و ملک موروثم خاص گفتم آن نوبت اشارت من قبول
نکردی که عمل پادشاه چون سفر دریاست سودمند و
خطرناک یا گنج برگیری یا در طلسم بمیری

یا زر بهر دو دست کند خواجه در کنار
یا موج روزی افکندش مرده بر کنار

مصلحت ندیدم ازین بیش ریش درونش را بملامت
خراشیدن و نمک بجراحت پاشیدن بدین دو بیت
اختصار کردم و گفتم

ندانستی که بینی بند بر پای
چو در گوشت نیامد پند مردم
دگر ره گر نداری طاقت نیش
مکن انگشت در سوراخ کژدم

عقوبت punition tourment
هفته semaine مژده la bonne
nouvelle [illegible] l'heureux retour
حجاج les Pelerins Plur de حج
بند lien fer. گران pesant
ملک موروث patrimoine خاص کردن
confisquer نوبت fois اشارت
avis avertissement سودمند
avantageux profitable خطرناک
rempli de dangers گنج trésor
طلسم talisman مردن mourir
زر l'or خواجه
marchant negociant موج vague
افکندن jetter ریش plaie درون
coeur ملامت خراشیدن déchirer
نمک sel جراحت blessure پاشیدن
repandre بیت distique اختصار کردن
abreger گوش oreille پند conseil
دگر ره une autre fois طاقت
force de supporter نیش aiguillon
piqure انگشت doigt. سوراخ trou
retraite کژدم scorpion.

خلط

باب اول

در سیرت پادشاهان

پادشاهی بکشتن بیگناهی اشارت کرد بیچاره
در حالت نومیدی بزبانی که داشت ملکرا دشنام
دادن گرفت و سقط گفتن که گفته اند هرکه
دست از جان بشوید هرچه در دل دارد
بگوید

اذا یئس الانسان طال لسانه
کسنور مغلوب یصول علی الکلب
وقت ضرورت (istinab) چو نماند گریز
دست بگیرد سر شمشیر تیز

ملک پرسید که چه میگوید یکی از وزرای نیک
محضر گفت ای خداوند میگوید که والکاظمین
الغیظ والعافین عن الناس ملکرا بر و رحم آمد
و از سر خون او در گذشت وزیر دیگر که ضد
او بود گفت ابنای جنس مارا نشاید در حضرت
پادشاهان جز براستی سخن گفتن این

باب livre. اول premier.
در de sur. سیرت naturel
بیگناه innocent. کشتن tuer
بیچاره malheureux حالت état
نومیدی desespoir زبان langue.
داشتن tenir ملک Roi
دشنام injures دادن donner.
گرفتن commencer. سقط paroles
indecentes. گفتن dire شستن laver.
داشتن tenir, avoir.

اذا lorsque یئس malheureux
طال il s'allonge. لسان langue.
ک comme سنور chat.
مغلوب vaincu. یصول il saute.
کلب chien. ضرورت detresse.
گریز fuite. چو lorsque ماندن rester.
گرفتن prendre. سر poignée.
tappointe شمشیر sabre. تیز promptement aigu.
نیک Bon محضر naturel.
خداوند prince. کاظم celui qui contient
غیظ colere عافی celui qui
pardonne. الناس les hommes.
رحم compassion. سر desir
خون sang در گذشتن passer.
دیگر ضد ad[v]ersaire
ابنای fils جنس espèce
شایستن convenir جز seulement
راستی verite droiture سخن parole.

indecenter.
ناسزا ~~il ne convient pas.~~
درهم کشیده refrogner.
دروغ mensonge.
پسندیده agreable.
راست verité
مصلحت affaire
بنا construction.
خباثت mechanceté. ~~خردمند~~
خردمند sage. آمیز arrangé (mêlé)
به bon. فتنه trouble. انگیز qui excite. حیف injustice.
طاق dome ایوان palais.
نوشتن ecrire. جهان monde.
آفرین createur. بندید lier.
بس seulement. تکیه reposer.
ملک bien empire. دنیا monde.
پشت dos. بسیار beaucoup.
پروردن nourrir. رفتن sortir
آهنگ dessein پاک pur.
تخت le trone. مردن mourir.
خاک terre.

2de histoire.

خواب sommeil دیدن voir.
بعد après وفات mort
بصد à cent. سال an

Sevmek vir dit

ملکرا دشنام داد و ناسزا گفت ملك ازین
سخن روی درهم کشید و گفت مرا آن دروغ
او پسند به تر آمد ازین راست که تو گفتی که
انرا روی در مصلحتی بود و اینرا بنا بر خبثی که
خردمندان گفته اند دروغ مصلحت آمیز به
از راست فتنه انگیز

هر که شاه آن کند که او گوید
حیف باشد که جز نکو گوید

بر طاق ایوان فریدون نوشته بود

جهان ای برادر نماند بکس
دل اندر جهان آفرین بند و بس
مکن تکیه بر ملك دنیا و پشت
که بسیار کس چون تو پرورد و کشت
چو آهنگ رفتن کند جان پاك
چه بر تخت مردن چه بر روی خاك

حکایت یکی از ملوك خراسان سلطان محمود
سبکتکین را بخواب دید بعد از وفات او بصد

سال که جمله وجود او ریخته بود و خاک شده
مکر چشمهاء او که همچنان در چشم خانه میکردید
و نظری کرد سایر حکما از تأویل این خواب
فرو ماندند مکر درویشی که خدمت بجای
اورد و کفت هنوز نکرانست که ملکش ~~با دکرانست~~
با دکرانست

بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند
کز هستیش بروی زمین بر نشان نماند
وآن پیر لاشه را که سپردند زیر خاک
خاکش چنان بخورد کز و استخوان نماند
زنده است نام فرّخ نوشیروان بخیر
کرچه بسی کذشت که نوشیروان نماند
خیری کن ای فلان و غنیمت شمار عمر
زان پیشتر که بانکی برآید فلان نماند

حکایت ملکزاده را شنیدم که کوتاه بود
و حقیر و دیکر برادرانش بلند و خوب روی
باری پدرش بکراهیت واستحقار در

ریخته dispersé. خاک poussière.
چشم oeil. همچنان encore.
~~کردید~~ کردیده se tourner.
حکما les sages. فروماندن
ne pas pouvoir monter. تاویل
explication. مکر excepté.
جای lieu اوردن porté. هنوز
encore نکرانست il regarde.
دکر autre.
نامور renommé. زمین terre
دفن کردن enterrer. هستیش leur.
existence. نشانه signe.
پیر vieux لاشه cadavre.
سپردن confier زیر sous.
چنانه tellement خوردن manger.
استخوانه os. فرخ heureux.
زنده vivant بخیر. Dans
le Bien. بسی ~~quelques temps~~.
beaucoup de temps.
کن fais. (imp) شماریده
regarder compter. غنیمت
Butin. پیشتر plus avant.
بانکی un cri. برآمدن sortir
s'élever.

3me histoire.

ملکزاده Fils de Roi شنیده
entendre کوتاه court حقیر
ignoble دیکر
بلند haut بار fois
کراهیت aversion.
استحقار ~~mépris~~

وی نظر کرد پسر بفراست و استبصار دریافت
وکفت ای پدر کوتاه خردمند به از نادان بلند
نه هرچه بقامت مهتر بقیمت بهتر الشاةُ
نظیفةٌ والفیل جیفة
اقلّ جبال الارض طورٌ وانّه
لاعظم عند الله قدراً ومنزلاً
آن شنیدی که لاغر دانا
کفت روزی بابله فربه
اسب تازی اگر ضعیف بود
~~همچنان~~ همچنان از طویلهٔ خر به
پدر بخندید وارکان دولت پسندیدند
وبرادران بجان برنجیدند
تا مرد سخن نکفته باشد
عیب وهنرش نهفته باشد
هر بیشه کمان مبر که خالیست
شاید که پلنگ خفته باشد

پسر fils فراست intelligent.
استبصار perspicacité دریافتن trouvé. compris خردمند
قامت taille مه grand
قیمت prix شاة Brebis
نظیفه pur فیل Elephant.
جیفة cadavre impur.

اقلّ le plus petit جبال pl. de
جبل montagne. ارض terre.
طور nom d'une montagne. اعظم
le plus grand عند auprès.
قدر dignité منزل rang.
لاغر maigre. دانا savant
ابله sot. فربه gras. اسب
cheval. تازی cheval arabe.
ضعیف faible. طویله écurie.
خر âne.

خندیدن rire ارکان plur. de رکن
colonne. پسندیدن approuver.
جان âme رنجیدن se fâcher.
عیب défaut. هنرش capacité
نهفته caché. بیشه forêt.
کمان penser. مبر n'emporte pas. خالی vuide
inhabité. شاید il convient.
پلنگ le tigre خفته dormant.

شنیدم که در ان مدت ملکرا دشمنی صعب روی
نمود چون ~~...~~ لشکر دوی درهم اوردند اول
کسی که اسب در میدان جهانید آن پسر
بود گفت

آن نه من باشم که روز جنگ بینی پشت من
ان منم کاندر میان خاک وخون بینی سری
کانکه جنگ آرد بخون خویش بازی میکند
روز میدان وانکه بگریزد بخون لشکری

این بگفت و بر سپاه دشمن زد و تنی چند
از کاردیده بینداخت (Bin dakht.) چون پیش پدر آمد
زمین خدمت ببوسید وگفت

ای که شخص منت حقیر نمود
تا درشتی هنر نپنداری
اسب لاغر میان بکار آید
روز میدان نه گاو پرواری

آورده اند که سپاه دشمن بیشمار بود و اینان
اندک جماعتی آهنگ گریز کردند پسر نعره

لشکر armée. صعب dur. مدت temps.
اسب cheval. درهم اوردن porter ensemble.
جهانیدن faire sauter. میدان champ de bataille.

دیدن voir. جنگ guerre.

میان dedans. کاندر contracté de اندرون
[illegible]بازی ~~اندرون~~ milieu

سپاه troupes. گریز imp. fuir گریختن
کاردیده a vu des affaires braves. تن corps. زدن frapper.
خدمت
پیش devant
بوسیدن baiser
بینداختن renverser.

نمودن montrer paraître. شخص personne. corps. نما imp.
درشتی dureté grosseur. corpulence.
هنر talent. پنداریدن croire imaginer
پرواری engraissé. گاو Boeuf. لاغر maigre.
بیشمار sans nombre. آوردن porter.
اندک un peu. جماعت troupe
آهنگ dessein. نعره cri, voix forte

بزد و گفت ای مردان بکوشید تا جامهٔ
tehevvur
زنان نپوشید سواران را یکفتن او تهوّر زیادت
Bekbar
گشت و بیکبار حمله کردند شنیدم که هم
در آن روز بر دشمن ظفر یافتند ملک سر
و چشمش ببوسید و در کنار گرفت و
ahde
هر روز نظر بیش کرد تا ولیعهد خویش کرد
برادرانش حسد بردند و زهر در طعامش
کردند خواهرش از غرفه بدید و دریچه
برهم زد پسر دریافت و دست از طعام
باز کشید و گفت محالست که هنرمندان
بمیرند و بی هنران جای ایشان بگیرند که
گفته اند

کس نیاید بزیر سایهٔ بوم
ور همای از جهان شود معدوم

پدر را ازین حالت آگاهی دادند برادر
انش را بخواند و گوشمالی بواجبی بداد پس

کوشیدن travailler. faire des efforts. جامه habit. زن femme پوشیدن vêtir mettre. سوار cavalier تهوّر témérité courage. زیادت augmentation

بار fois

حمله, attaque. assaut,

ظفر victoire

ولی maître

عهد tems. promesse

حسد envie.

زهر poison.

خواهر sœur.

غرفه kiosk sur la mur.

دریچه petite porte.

بازکشیدن retirer.

محال possible

مردن mourir.

سایه ombre. بوم hibou

هما oiseau de bon augure.

معدوم qui n'existe pas

حالت etat.

آگاهی avis

خواندن appeler. faire venir.

گوشمال frotter tirer les oreilles faire des Reproches

واجب necessaires

هر یکی را از اطراف بلاد حصّهٔ مرضی

معیّن کرد تا فتنه بنشست و نزاع برخاست

که گفته اند ده درویش در گلیمی بخسبند

و دو پادشاه در اقلیمی نگنجد

نیم نانی گر خورد مرد خدای

بذل درویشان کند نیمی دگر

ملک اقلیمی بگیرد پادشاه

همچنان در بند اقلیمی دگر

حکایت طایفهٔ دزدان عرب بر سر

کوهی نشسته بودند و منفذ کاروان

بسته و رعیّت بلدان از مکاید ایشان

مرعوب و لشکر سلطان مغلوب. بحکم

آنکه ملاذی منیع از قلّهٔ کوهی بدست

ol daghin ustunu

آورده بودند و ملجا و ماوای خود کرده

ol issizlarun

مدبّران ممالک آن طرف در دفع مضرّت

ایشان مشورت کردند که اگر این طایفه

بلد. f. de. بلاد ville province

حصّة portion مرضی agréable.

معیّن کردن assigner. فتنه sédition

نشستن s'asseoir s'appaiser. نزاع

dispute. برخاستن. s'élever venir.

ده dix گلیم tapis خسبیدن

se coucher et dormir. اقلیم

climat pays. گنجیدن être contenu.

نیم moitié. نان pain

خوردن manger. خدا Dieu

بذل کردن donner

ملك possession.

همچنان de même pareillement.

بند lien. طایفه troupe, horde

دزد voleur سر tête cime

کوه montagne, نشستن s'asseoir

s'établir منفذ passage.

کاروان caravane بستن. fermer.

lieu. رعیّت habitants مکاید

p. de مکیده ruse embuches.

مرعوب effrayé حکم motif cause.

ملاذ refuge منیع inexpugnable refuge

قلّة cimes tours ملجا refuge

ماوا refuge demeure. مدبّر administrat

دفع défendre reprimer

مضرّت dommage

مشورت conseil

24

برین نسق روزکاری مداومت نمایند مقاومت
با ایشان ممتنع کردد
درختی که اکنون کرفتست پای
بنیروی شخصی بر اید زجای
ورش همچنان روزکاری هلی
بکردونش از بیخ بر نکسلی
بمیل
سر چشمه شاید کرفتن ببیل
چو پر شد نشاید کذشتن بپیل
betedjessusi
سخن برین مقرر شد که یکی را بتجسس ایشان
برکماشتند و فرصت نکاه می داشتند تا
Kavmi
وقتی که بر سر قومی رانده بودند و بقعه خالی
experiment
مانده تنی چند از مردان واقعه دیده و جنگ
montagne
ازموده را بفرستادند تا در شعب جبل بنهان
شدند شبانکاه که دزدان باز امدند سفر کرده
وغارت آورده سلاح بکشادند وغنایم بنهادند

نسق ordre maniere
مقاومت resistance
ممتنع impossible
مداومت perseverance
روزکاری quelques temps
devenir درخت کردیدن arbre
à present اکنون نیرو force
پای venir en haut sortir براَمدن
laisser هلیدن کردون chariot
بیخ Racine کسیختن rompre arracher
چشمه fontaine شاید possible
بیل. houe. پر Plein پیل éléphant
مقرر confirme arrêté تجسس épier
برکماشتن charger envoyer pour
نکاه داشتن regard épier فرصت occasion
قوم peuple. راندن chasser.
بقعه lieu تن corp personne.
چند plusieurs واقعه evenement
ازموده eprouvé essayé فرستادن
envoyer شعب chemin étroit
جبل montagne. پنهان caché
شبانکاه lieu où l'on passe la nuit
بازامدند revenir سفر guerre
غارت Butin سلاح armes
غنایم غنیمت Butin.
خالی vuide.
فرصت
مانده
دزدان
بکشادند

نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاختن خواب
بود چنانکه پاسی از شب بگذشت
قرص خورشید در سیاهی شد
یونس آندر دهان ماهی شد
مردان دلاور از کمین بدر جستند و دست
همه را یکان یکان بر کتف بستند بامداد
ان همه را بدرگاه ملك حاضر آوردند و
همگنانرا بکشتن اشارت فرمود در آن
میانه جوانی بود که هنوز میوهٔ عنفوان
شبابش نورسیده و سبزهٔ گلستان
عذارش نودمیده یکی از وزرای نیك
محضر پای تخت ملکرا بوسه داد و
cadan
روی شفاعت بر زمین نهاد و گفت
این پسر هنوز از باغ زندگانی برنخورده
است و از ریحان جوانی تمتع نیافته
توقع بکرم اخلاق خداوند است که

عذار visage
نودمید

نخستین le premier تاختن attaquer
خواب sommeil چنانکه tellement
پاس le quart de la nuit شب nuit

قرص disque خورشید soleil سیاه
noire یونس jonas دهان bouche
ماهی poisson.
دلاور courageux کمین embuches
بدر à la porte جستن sauter
tous یکان یکان un à un. کتف epaule
derrière le dos.
بستن lier بامدادان de grand
matin درگاه porte cour. همگی
compagnon میان milieu جوان jeune.
میوه fruit عنفوان commencement de la
vigueur شباب jeunesse نو
nouveau, de la jeunesse nouvellement
رسیدن parvenir سبزه verdure
گلستان jardin عذار joue دمیدن
germer تخت trone بوسه داد.
baiser شفاعت intercession
زمین temps terre باغ jardin
زندگانی vie بر fruit خوردن
manger ریحان fleur de la jeunesse.
premiere jeunesse. تمتع jouissance
avantage. یافتن trouver توقع
espoir priere کرم generosité
اخلاق plur. de خلق moeurs
naturel خداوند maitre

بخشیده خود او بر بنده منت نهد ملک
روی از این سخن درهم کشید و موافق رای ~~جهاند~~
~~یدش نیامد و گفت~~ بلندش نیامد و گفت
پرتو نیکان نکیرد هر که بنیادش بد ست
تربیت نااهل را چون کردکان بر کنبد ست
نسل و فساد ایشان منقطع کردن اولیترست
و بیخ تبار ایشان بر آوردن که آتش نشاندن
و اخکر کذاشتن و افعی کشتن و بچه نکاه
داشتن کار خردمندان نیست
ابر اکر آب زندکی بارد
هرکز از شاخ بید بر نخوری
با فرومایه روزکار مبر
کز نی بوریا شکر نخوری
وزیر این سخن بشنید طوعاً و کرهاً
بپسندید و بر حسن رای ملک آفرین

epargnons

منت. بخشیدن faire present
faveur. موافق conforme
جهاندیده qui voit connoît

پرتو rayon de lumière. نیکان bon
بنیاد. base. بد mauvais. تربیت
education. نااهل vagabond. کردکان
noix. بر sur. کنبد voute.

نسل Race. فساد méchanceté.
منقطع کردن être coupé, faire cesser.
اولی premier. بیخ Race, origine.
تبار famille, peuple. برآوردن arracher.
آتش feu. نشاندن faire asseoir
eteindre. اخکر tison. کذاشتن
passer negliger. افعی serpent
کشتن tuer. بچه petit.
نکاه داشتن garder regarder. خردمند
Prudent. Sage. ابر nuage.
زندکی vie. باریدن pleuvoir. هرکز
chaque fois (suivi d'une négation) jamais
شاخ branche. بید Saule. بر fruit
خوردن manger. فرومایه ignoble.
روزکار tems. بردن porter passer.
نی roseau. بوریا Natte. شکر Sucre.

شنیدن entendre. طوعاً و کرهاً bon gré
malgré, پسندیدن approuver.
حسن Beauté. آفرین Bravo.

کرد و گفت آنچه خداوند دام ملکه
فرمود عین حقیقتست که اگر در سلک
maurai
صحبت آن بدان تربیت یافتی یکی از
ایشان شدی اما بنده امیدوارست که
بعشرت صالحان تربیت پذیرد و خوی
خردمندان گیرد که هنوز طفلست
mouhanidluk azilinlik ayou
و سیرت بغی و عناد آن گروه در نهاد
adisi cherifde sabit olmamichdir olivam
وی متمکن نشده است و در حدیث
ما من مولودٍ الّا و قد یولدُ علی فطرةِ
الاسلام ثمّ ابواهُ یهوّدانهِ او ینصّرانهِ
او یمجّسانهِ

با بدان یار گشت همسر لوط
خاندان نبوّتش گم شد
سگ اصحاب کهف روزی چند
پی نیکان گرفت و مردم شد

این بگفت و طایفهٔ از ندمای ملک با
او بشفاعت یار شدند تا ملک از سر

دام qu'il dure toujours. ملك
Empire فرمودن ordonner عين
oeil حقيقت سلك file serie.
صحبت conversation اميدوار qui a
de l'espoir. عشرت vivre ensemble.
پذيرفتن homme de bien صالح
accepter recevoir خوى moeurs.
طفل enfant. سيرت habitude.
بغى injustice exces. گروه
نهاد naturel. حديث tradition
de mahomet. ما negation
من de مولود enfant الا sinon
قد certain. يولد né il est né.
على sur فطرة forme innée.
ثم ensuite ابواه ses pères يهودانه
ils le feront juif ينصرانه ils le feront
chretien او ou يمجسانه adorateur
du feu.

يار compagnon همسر associé
épouse خاندان famille maison.
نبوت état de prophete گم شدن se
perdre. اصحاب les compagnons.
كهف caverne. پى pied مردم homme.

ندما plur. de نديم camarade
courtisan شفاعت intercession
يار compagnon. سر desir.

چون او در گذشت و کفت بخشیدم اگرچه
مصلحت ندیدم
دانی که چه کفت زال با رستم کرد
دشمن نتوان حقیر و بیچاره شمرد
دیدیم بسی که اب سر چشمهٔ خرد
چون پیشتر امد شتر و بار ببرد

فی الجمله وزیر پسر را بخانه برد و بناز و نعمت
بپرورد و استاد ادیب را بتربیتش نصب کرد
تا حسن خطاب و ردّ جواب و سایر اداب خدمت
ملوکش در اموختند و در نظر همکنان پسندیده
آمد باری وزیر از شمایل و اخلاق او در
حضرت ملک شمهٔ میکفت که تربیت عاقلان
در او اثر کرده است و جهل قدیم از جبلّت
او بدر رفته ملک را ازین سخن تبسم امد و کفت

عاقبت کرک زاده کرک شود
کرچه با ادمی بزرک شود

بخشیدم. donner grace.
اگرچه quoique.

دانستن savoir زال nom propre.
بیچاره vil حقیر. Kurk ~~[illegible]~~ کرد
sans ressource. شمردن compter.
بسی beaucoup. خرد mince.
پیشتر avant بردن porter.
شتر chameau.

ناز caresse, نعمت bienfait.
پروردن nourrir, élever.
استاد maitre. ادیب de bonnes
mœurs, تربیت education نصب
حسن beauté خطاب
adresser la parole, discours. ردّ
rendre. جواب réponse اداب
pl. de ادب instruction connois=
=sance. در اموختن enseigner.
همکنان tous. پسندیده agreable.
شمایل talent, bonne qualité
اخلاق pl. de خلق naturel
bonne qualité. شمه un atome
une très petite chose, حضرت
presence عاقل sage prudent
اثر trace vestige impression
جهل ignorance, قدیم precedent
ancien. جبلت le naturel
بدر رفتن sortir تبسم sourire.

عاقبت fin کرک loup کرچه
quoique بزرک grand

سالی دو برین برامد طایفهٔ اوباش محلّه درو
پیوستند و عهد موافقت بستند تا بوقت
فرصت وزیررا با دو پسرش بکشتند و نعمت
بی قیاس برداشتند و در مغارهٔ دزدان بجای
پدر بنشست و عاصی شد ملک را خبر کردند
دست تحیّر بدندان ~~گرفت~~ تفکر گزید و گفت

شمشیر نیک از آهن بد چون کند کسی
ناکس بتربیت نشود ای حکیم کسی
باران که در لطافت طبعش خلاف نیست
در باغ لاله روید و در شوره بوم خس
زمین شوره سنبل بر نیارد
در و تخم و عمل ضایع مگردان
نکوئی با بدان کردن چنانست
که بد کردن بجای نیکمردان

حکایت سرهنگ زادهٔ را در سرای
اوغلمش دیدم که عقل و کیاستی و فهم و
فراستی زاید الوصف داشت هم از عهد

سال année ○ برامد passer
اوباش soldat vagabond محله
quartier contrée, پیوستن se joindre
موافقت conformité association
بستن lier فرصت occasion mo=
=ment opportun. کشتن tuer نعمت
bien بی قیاس sans mesure برداشتن
enlever مغاره caverne جا lieu
place. نشستن s'asseoir عاصی
rebelle. تحیّر étonnement دندان
dent./ شمشیر sabre lame نیک
bon. آهن fer بد mauvais چون
comment ناکس vil qui n'est rien
حکیم sage philosophe. باران pluie
لطافت beauté طبع naturel —
qualité خلاف contraire fausseté
باغ jardin لاله tulipe روییدن faire
croître. شوره terre stérile بوم
terrain خس mauvaise herbe. زمین
terre terrain سنبل jacinthe تخم
semence عمل travail ضایع کردن
perdre نکو le bien چنان pareillement

سرهنگ capitaine زاده fils
اوغلمش Oughloumich prince de la mai=
son de Djinguis عقل esprit
کیاست perspicacité فهم intelli=
=gence فراست sagacité زاید الوصف
au dessus de la description هم
aussi et. عهد temps.

خردی اثار بزرکی در ناصیه او پیدا شد

بالای سرش ز هوشمندی

می تافت ستارهٔ بلندی

فی الجمله مقبول نظر سلطان آمد که جمال صورت

و کمال معنی داشت و حکما کفته اند توانکری

بهنرست نه بمال و بزرکی بعقلست نه بسال

ابنای جنس او برو حسد بردند و تهمتی بر و

بستند و در کشتنش سعی بیفایده کردند دشمن

چه کند چو مهربان باشد دوست ملک پرسید

که موجب خصمی ایشان در حق تو چیست کفت

در سایهٔ دولت خداوندی همکنانرا راضی

کردم مکر حسود که راضی نمی شود الا بزوال

نعمت من دولت و اقبال خداوندی باد

توانم آنکه نیازارم اندرون کسی

حسود را چه کنم کو ز خود برنج درست

خرد petit peu اثار traces, signes.

بزرکی grandeur. ناصیه toupet, front.

پیدا manifeste بالا le haut

هوشمندی sagesse, prudence. تافتن

luire, briller. ستاره astre. بلندی ~~haute~~

hauteur, élévation. جمال beauté

صورت figure کمال perfection معنی

sens, essence d'une chose, qualité

حکما plur. de حکیم sage, philosophe

توانکری richesses. هنر science. vertu

سال année ابنای جنس les fils de l'espèce

camarades, collègues. حسد envie

تهمت soupçon. کشتن tuer سعی

effort. بیفایده sans profit

vain, inutile. مهربان amical

bienveillant. موجب cause

motif. خصمی inimitié. سایه ombre

دولت bonheur. خداوند prince.

همکنان tous. راضی کردن contenter

satisfaire. مکر sinon, si ce n'est

~~excepté. راندن chasser poursui-~~

~~-vre. بقعه lieu تن corps~~

~~personne. چند plusieurs~~

حسود envieux

الا sinon زوال diminution

اقبال bonheur félicité آزردن

tourmenter affliger اندرون

le cœur intérieur

رنج peine chagrin

بمیر تا برهی ای حسود کین رنجیست
که از مشقّت آن جز بمرگ نتوان رست
شوربختان بآرزو خواهند
مقبلانرا زوال نعمت وجاه
گر نه بیند بروز شب پره چشم
چشمهٔ آفتاب را چه گناه
راست خواهی هزار چشم چنان
کور بهتر که آفتاب سیاه

حکایت یکی را از ملوک عجم حکایت کنند که دست تطاول بمال رعیت دراز کرده بود وجور و اذیّت اغاز کرده خلق از مکاید ظلمش بجهان برفتند و از کربت جورش راه غربت گرفتند چون رعیت کم شد ارتفاع ولایت نقصان پذیرفت وخزینه تهی ماند و دشمنان از هر طرف زور آوردند

نقصان diminution پذیرفتن recevoir
خزینه tresor. تهی vuide ماندن rester
زور violence.

میر imp. de مردن mourir
رهیدن être delivré کین cant.
de این مشقّت peine tour=
=ment جز outre hormis
مرگ la mort رستن être
delivré شوربخت malheureux
آرزو desir مقبل heureux fortu=
=né جاه dignité دیدن voir
شب پره chauve souris چشم
oeil (qui a un oeil de chauve
souris) چشمه fontaine
آفتاب soleil گناه faute راست
vrai, droit هزار mille کور
aveugle سیاه noir.
ملوک plur. de ملک Roi عجم
la perse تطاول excessif ron
رعیت peuple sujet. دراز کردن
allonger etendre جور injus=
tice اذیّت vexation
اغاز کردن commencer مکیده fraude
embuches ظلم tyrannie
جهان monde کربت affliction
جور injustice غربت aller en
pays etranger emigration
کم شدن être diminué manquer
ارتفاع elevation revenus

28

فریادرس secours مصیبت adversité
malheur گفتن imp. de dire
جوانمردی bienfaisance کوشیدن
travailler faire des efforts.
بنده esclave حلقه anneau.
گوش oreille نواختن caresser
بیگانه s'en aller رفتن
inconnu etranger مجلس
assemblée خواندن lire
زوال diminution پرسیدن demander
گنج tresor ملک possession biens
حشم serviteurs گونه manière
مقرر etabli, consolidé تعصب
renfort partialité گرد آمدن
rassembler تقویت renfort پادشاهی
empire چرا pourquoi پریشان
dispersé همه toujours پروردن
nourrir entretenir جان âme
cœur لشکر troupe سروری
empire regne. سپاه armée ~~toujours~~
رعیت peuple sujets.

vrichudji
هر که فریادرسی روز مصیبت خواهد
گو در ایام سلامت بجوانمردی کوش
olkhaqueulsan queleiki
بنده حلقه بگوش ار ننوازی برود
لطف کن لطف که بیگانه شود حلقه بگوش
باری در مجلس او کتاب شاهنامه همی خواندند
در زوال مملکت ضحاک و عهد فریدون وزیر را
ملک پرسید که فریدون گنج و ملک و حشم
نداشت چه گونه مملکت برو مقرر شد گفت
alaundoular nisbet
چنانکه شنیدی خلقی برو بتعصب گرد آمدند
bouldou quarrodilar nurav ount
و تقویت نمودند پادشاهی یافت وزیر گفت
alti djem olum mani.
چون گرد آمدن خلق موجب پادشاهیست
aresi. ...
تو خلق را چرا پریشان میکنی مگر سر پادشاهی
tout ...
نداری
...
همان به که لشکر بجان پروری
servir lik eier.
که سلطان بلشکر کند سروری
djem olum moubi...
ملک گفت موجب گرد آمدن سپاه و رعیت

چیست گفت پادشاهرا کرم باید تا برو
گرد ایند و رحمت تا در سایهٔ دولتش
ایمن نشینند و ترا این هر دو نیست
نکند جور پیشه سلطانی
که نیاید ز گرگ چوپانی
پادشاهی که طرح ظلم افکند
پای دیوار ملک خویش بکند
ملک را پند وزیر ناصح موافق نیامد روی
ازین سخن درهم کشید بند فرمود
و بزندان فرستاد بسی بر نیامد که بنی
عم سلطان بمنازعت برخاستند و
بمقاومت لشکر آراستند و ملک پدر
خواستند قومی که از دست تطاول او
بجان آمده بودند و پریشان شده برایشان
گرد آمدند و تقویت کردند تا ملک از

چیست Contracte de چه است
کرم generosité باید il convient il faut
رحمت compassion سایه ombre ایمن
tranquille en sureté. نشستن s'asseoir
Demeurer هر tout chaque دو deux
نیست contracte de نا است خوی پیشه
Dont le caractere est la violence
cruel tyran. سلطانی dignité de
Sultan monarque چوبانی
etat de berger طرح fondement
regle ظلم injustice oppression
افکندن jetter پای pied fondement
دیوار mur کندن creuser miner
ناصح Detruire پند conseiller
conseiller موافق conforme
طبع le naturel بند lien
زندان Permission فرستادن envoyer
بسی beaucoup برآمدن passer aller
منازعت sur بنی fils عم oncle
contestation dispute برخاستن
se lever مقاومت resistance
آراستن orner, preparer, lever
خواستن demander قوم troupe
آمدن être indigné, se lasser بجان
برپشان dispersé تصرف possession
بدر رفتن sortir کو contracte de
که او

تصرّف او بدر رفت و بر آناده قرار گرفت

olan — Laith

پادشاهی کو روا دارد ستم بر زیردست

naasibet

دوستدارش روز سختی دشمن زورآور است

Kayghousou — dushman

با رعیت صلح کن وز جنگ خصم ایمن نشین

زانکه شاهنشاه عادل را رعیت لشکر است

حکایت پادشاهی با غلام عجمی در کشتی نشسته

بود غلام دیگر دریا ندیده بود و محنت کشتی

inlemeü

نیازموده گریه و زاری در نهاد و لرزه بر اندامش

otkhamaklik...

افتاد چندانکه ملاطفت می کردند آرام نگرفت

oukhou

mukheder. — Diriik

ملک را عیش از و منغّص بود و چاره نمی دانستند

حکیمی در آن کشتی بود گفت اگر فرمایی من اورا

opsam

خاموش کنم پادشاه گفت غایت لطف و کرم

باشد حکیم فرمود تا غلام را در دریا انداختند

باری چند غوطه خورد مویش بگرفتند و پیش

کشتی آوردند بهر دو دست در دنبال کشتی

روا داشتن tenir permis, se permettre
ستم injustice vexation بر ,
sur. tout زیردست sous la main, sujet
دوستدار ami سختی dureté adversité
زورآور fort صلح paix leon
traitement خصم ennemi, شاهنشاه
monarque عادل juste غلام
esclave عجمی qui ne sait pas
la langue ignorant sans
experience کشتی navire دیگر
encore دریا la mer محنت
peine آزموده eprouvé گریه
pleurs زاری lamentation
درنهاده placer dedans, commencer
لرزه tremblement اندام
corps افتادن tomber ملاطفت
caresse آرام repos tranquillité
چاره منغّص attristé vie عیش
remede moyen. دانستن savoir
حکیم medecin فرمایی 2. p. opt. de
فرمودن ordonner خاموش silentieux
انداختن jetter بار fois غوطه خوردن
manger l'immersion, plonger.
موی cheveux پیش côté هر chaque.
دنبال gouvernail

اویخت چون بر آمد بکوشه بنشست و قرار
یافت ملك را پسندیده آمد و کفت درین چه
حکمت بود کفت اول محنت غرق شدن ندیده
بود و قدر سلامت کشتی نمی دانست همچنین
قدر عافیت کسی داند که بمصیبت کرفتار آید

ای سیر ترا نان جوین خوش ننماید
معشوق منست انکه بنزدیك تو زشتست
حوران بهشتی را اعراف بود دوزخ
از دوزخیان پرس که اعراف بهشتست
فرقست میان انکه یارش در بر
با انکه دو چشم انتظارش بر در

حکایت هرمز تاجدار را کفتند از وزیران
پدر چه خطا دیدی که ایشانرا بند فرمودی
کفت خطایی معلوم نکردم ولیکن دیدم که
مهابت من در دل ایشان بی کرانست و بر عهد من
اعتماد کلی ندارند ترسیدم که از بیم کزند خویش

بیم crainte.
کزند dommage.

برامد monter کوشه angle coin
پسندیده agreable. کفت s'en. dit.
اول premierement
سلامت قدر غرق شدن se noyer
عافیت santé همچنین demême
مصیبت maladie mal.
rassasié نان pain جوین d'orge.
معشوق amoureux aimé aimant.
زشت laid auprès بنزدیك
حوران nymphe du Paradis
دوزخ بهشتی du Paradis
enfer. اعراف lieu entre
le paradis et l'enfer purgatoire.
infernal qui en dans دوزخی
l'enfer. پرسیدن demander.
difference میان entre فرق
یار poitrine
انتظار چشم attente.
sur. در la porte.

تاجدار qui porte la couronne.
خطا faute. بند فرمودن faire
mettre en prison. بیم crainte
کران marge borne limite
عهد foi serment ~~confiance~~ parole
اعتماد confiance ترسیدن craindre.

اهنی هلاک کنند پس قول حکما را کار بستیم
که گفته اند

از آن کز تو ترسد بترس ای حکیم
وگر با چو او صد برآیی بجنگ
نه بینی که چون گربه عاجز شود
برآرد بچنگال چشم پلنگ
از آن مار بر پای راعی زند
که ترسد سرش را بکوبد بسنگ

حکایت یکی از ملوک عرب رنجور بود در حالت
پیری و امید از زندگانی قطع کرده ناگاه سواری
از در آمد و بشارت آورد که فلان قلعه را بدولت
خداوند گشادیم و دشمنان اسیر شدند و سپاه
و رعیت آن طرف بجملگی مطیع فرمان گشتند ملک
نفسی سرد برآورد و گفت این مژده مرا نیست
دشمنانم راست یعنی وارثان مملکت

آهنگ | Dessein. هلاک tuer.
پس or. Donc. قول parole. sentence.
حکما pl. de حکیم savant sage. &c.
کار بستن leur l'affaire conformer.
pratiquer. چو comme. صد cent.
برامدن s. venir en avant. گربه chat
برآوردن arracher. چنگال griffe. پلنگ
Panthère. tigre. مار serpent. راعی
Berger. زدن frapper, mordre.
کوفتن écraser. سنگ pierre.
رنجور malade. پیری vieillesse.
امید espoir. زندگانی la vie.
ناگاه tout à coup. سواری un cavalier.
درآمدن entrer. بشارت bonne
nouvelle. گشادن ouvrir.
conquerir. اسیر prisonnier.
جملگی totalité. مطیع obéissant.
گشتن devenir. سرد froid.
وارث heritier

Lensoat.

درین امید بسر شد دریغ عمر عزیز
که آنچه در دلم است از درم فراز آید
امید بسته بر آمد ولی چه فایده زانکه
امید نیست که عمر گذشته باز آید

کوس رحلت بکوفت دست اجل
ای دو چشمم وداع سر بکنید
ای کف دست و ساعد و بازو
همه تودیع یکدگر بکنید
بر من افتاده مرگ دشمن کام
آخر ای دوستان گذر بکنید
روزگارم بشد بنادانی
من نکردم شما حذر بکنید

حکایت سالی بر بالین تربت یحیی پیغمبر علیه السلام معتکف بودم در جامع دمشق یکی از ملوک عرب که به بی انصافی معروف بود و موصوف اتفاقا بزیارت آمد و نماز گذارد و حاجت خواست

درویش و غنی بندهٔ این خاک درند
و آنانکه غنی ترند محتاج ترند

آنگه روی بمن کرد و گفت از آنجا که همت

Duchsanuin manaci olan mert.

خواستن demander — در Porte.
درویش Pauvre — محتاج qui a besoin
غنی Riche. — ه. contracté de اولین
همت soin application

سر la tête, la fin. دریغ helas.
عمر la vie. عزیز cher. در la porte.
فراز امدن fermer, être obtenu.
ولی mais — گذشته passer — باز امدن revenir.
کوس tambour. — رحلت départ
کوفتن battre — اجل l'heure de la mort, le terme de la vie
دو deux — وداع adieu congé.
کف paume de la main — ساعد la partie du bras qui va du poignet au coude.
بازو la partie du bras qui est entre le coude et l'épaule.
همه tous. تودیع کردن prendre congé.
مرگ la mort — کام le desir
آخر à la fin. certes — گذر کردن passer.
روزگار tems vie.
نادانی ignorance insouciance.
حذر کردن se garder eviter.

سال année — بالین coussin — تربت tombeau mausolée
یحیی Jean — پیغمبر Prophète — معتکف qui est assidu dans le temple
جامع mosquée — دمشق Damas
انصاف équité — تyrannie
معروف connu — موصوف qualifié
زیارت visitation — نماز Prière
گذاردن payer — حاجت besoin.